

הרב משה ליב הכהן הלברשטט

חג הסוכות

סוכת האמונה

"בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני ה' אלוהיכם"
(ויקרא כג, מב-מג)

תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים, וכן הרבה מצוות, לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להכחישנו, והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהוא ברא הכל לרצונו והוא אשר לו הכוח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהן כרצונו ואין מי שיאמר לו מה תעשה, כאשר עשה עמנו בהוציאו אותנו מארץ מצרים באותות ובמופתים.

והסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם, הם ענני כבודו שהקיפן בהם לבל יכה בהם שרב ושמש. ודוגמא לזה ציוונו לעשות סוכות, כדי שנזכור נפלאותיו ונוראותיו.

ואף על פי שיצאנו ממצרים בחודש ניסן, לא ציוונו לעשות סוכה באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל, ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך, ולכן ציווה אותנו שנעשה בחודש השביעי, שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו, ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה, בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה.
(טור או"ח סימן תרכה)

רבי יואל סירקיש (הב"ח) מדייק בדברי רבינו יעקב בעל הטורים ושואל, הלא אין זה מדרכו בחבורו זה לבאר כוונה לשום מקרא שבתורה, כי לא בא רק לפסוק הוראה או להורות מנהג, אם כן מדוע פה האריך לבאר ולדרוש את המקרא של "בסוכות תשבו"? ומשיב, שנראה לו לומר שרבינו יעקב בעל הטורים סובר שמכיון שכתוב "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים", לא קיים את המצוה כתיקונה אם לא ידע את כוונת מצות הסוכה כפי פשוטה, ולכן ביאר לפי הפשט, שעיקר הכוונה בישיבת הסוכה היא, שיזכור את יציאת מצרים, בדומה למה שכתב במצות יציאת ובמצות תפילין. והסיבה שלא כתב בשאר ההלכות על מה עליו לכוון בעת עשיית המצוה, כי המקיים את המצוה כדינה יוצא בה ידי חובה, אף אם לא היתה לו שום כוונה, אבל בציצית שכתוב בהן "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", ובתפילין שכתוב "למען תהיה תורת ה' בפוך", נראה שלא קיים המצוה כתיקונה אם לא יכוון את אותה הכוונה, ולכן כתב בהלכות אלו על מה עליו לכוון בעת קיום המצוה. כך גם במצות סוכה שכתוב "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים", צריך שיכוון בשעת הישיבה בסוכה בטעם המצוה כדי לקיים את המצוה כתיקונה.

מסקנת הדברים היא שעלינו לכוון בטעם מצוות סוכה כפשוטה אם אנו רוצים לקיים את המצווה כתיקונה. אם כן, הבה נתבונן מעט בדברים.

"וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה" (במדבר י, לד).

וענן ה' עליהם יומם. מכאן אמרו: ז' עננים הם. "וענן ה' עליהם יומם". "ועננך עומד עליהם". "ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם". "ובהאריך הענן". "ובהעלות הענן". "ואם לא

יעלה הענן". "כי ענן ה' על המשכן". ז' עננים היו: ארבעה עננים מארבע רוחותיהם, ואחת למעלה ואחת למטה, ואחת מלפניהם: הגבוה מנמיכו והנמוך מגביהו ומכבד את הנחשים ואת העקרבים ומכבד ומרביץ לפניהם. ורבי יהודה אומר: י"ג היו. ב' מכל רוח ורוח, ושנים מלמעלה ושנים מלמטה ואחד מלפניהם. ר' יאשיה אומר: ד'. רבי אומר: ב' (ספרי).

רש"י בפירושו לתורה מפרש על פי הדעה הראשונה שבמדרש ספרי: "וענן ה' עליהם יומם", שבעה עננים כתובים במסעיהם ארבעה מארבע רוחות, ואחד למעלה, ואחד למטה, ואחד לפניהם מנמיך את הגבוה ומגביה את הנמוך והורג נחשים ועקרבים.

רבי אליהו מזרחי (בפירושו על רש"י), מקשה על דעה זו הגורסת שהיה גם ענן אחד מלמטה, שמאחר שהסוכה אינה אלא דוגמת העננים שהיו מסבבים את ישראל מלמעלה, ומלמטה ומארבעה רוחותיהם, כדכתיב: "בסוכות תשבו... למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים", אם כן, מדוע לא צייתה התורה לעשות בסוכה אחת מלמעלה, ואחת מלמטה, וארבע מארבע רוחותיה?

והאמת היא שאינני מבין את קושית רבי אליהו מזרחי, משתי סיבות: א. מהיכן הרעיון לומר, שכאשר התורה מצווה לעשות מצווה לזכרון של דבר אחר, יש לעשות העתק מדוייק של המקור? על פי דבריו, היה אפשר לשאול גם מדוע לשבת בסוכה מדפנות וסכך, אולי אפשר לסבב את עצמנו בדברים הדומים יותר לעננים, עם מדורה כל לילה שתזכיר את עמוד האש? אלא ודאי שהתורה צייתה לשבת מוקפים בסוכה לזכר ענני הכבוד שהקיפנו במדבר ולא צייתה על העתק מדוייק. ב. אם נתבונן בדברי הפסוק "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם

מארץ מצרים אני ה' אלוהיכם", נראה שהתורה לא צייתה על ישיבת סוכה רק לזכר ענני הכבוד, אלא צייתה לעשות סוכה זכר לענני הכבוד שהיה הנס הגדול והמשמעותי ביציאת מצרים שהקיף אותנו מעת יציאת מצרים לתוך מסענו הארוך במדבר, וכל זאת כדי שנזכור את יציאת מצרים, על כל הנסים והנפלאות שהתלוו לכך, אם כך עוד יותר ברור מדוע התורה לא צייתה לשים דגש על העתק מדוייק של ענני הכבוד, כי ענני הכבוד הם לא מטרה בפני עצמה, אלא אמצעי לזכור את יציאת מצרים על שלל הנסים והנפלאות שנלוו לה, וכל זאת כדי לחזק את אמונתנו בבורא העולם, וכדברי רבינו יעקב בעל הטורים: "תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים... לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו, ואין אדם יכול להכחישנו, והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהוא ברא הכל לרצונו, והוא אשר לו הכוח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים, לעשות בהן כרצונו, ואין מי שיאמר לו מה תעשה".

יוצא מכל הדברים הנפלאים הללו, שכאשר אנו יושבים בסוכה, ורוצים לקיים את מצוות ישיבת סוכה כתיקונה, עלינו לכוון, שאנו יושבים בסוכה לזכר ענני הכבוד שהקיפנו בעת שיצאנו ממצרים, כדי לזכור את כל אותם נסים ונפלאות שאירעו לנו בעת יציאת מצרים, המורים על אמיתת מציאות הבורא, כדי שנזכור ונפנים ש"אני ה' אלוהיכם".

יהי רצון שנזכה לדברי רבי לוי (בפסיקתא דרב כהנא מהד' מנדלבוים, נספחים פרשה ב) "כל מי שמקיים מצות סוכה בעולם הזה, אף הקדוש ברוך הוא מושיבו בסוכתו של לויתן לעתיד לבא".